

**EFFEKT-
RAPPORT
2019**

INNEHÅLL

Vi stöder forskning som räddar liv	5
Varför finns Hjärt-Lungfonden?	6
Vilka strategier har Hjärt-Lungfonden?	8
Hjärt-Lungfondens elva visionära forskningsmål	12
Kapacitet och kunnande	18
Så är vi organiserade	20
Så används dina pengar	24
Resultat 2018	28
Ett urval av forskningsframsteg 2018	31

Omslag: Margareta Ekstrand är en av många svenskar som lever med högt blodtryck.

FOTO OMSLAG: PATRIK OLSSON

STÖD HJÄRT-LUNGFORSKNING

Med din gåva stödjer du forskning som räddar liv och ger fler mer tid att leva.

Swish 90 91 92 7
Plusgiro 90 91 92-7
Bankgiro 909-1927

90 | SVENSK
KONTO | INSAMLINGS
KONTROLL

VI STÖDER FORSKNING SOM RÄDDAR LIV

Idag lever över två miljoner människor i Sverige med hjärt-kärlsjukdom. Fler människor dör av dessa sjukdomar än av något annat.

Lungsjukdomarna är också mycket vanliga. 1,3 miljoner svenskar är drabbade och räknar man även med de som lider av sömnapné handlar det om nära två miljoner människor även här.

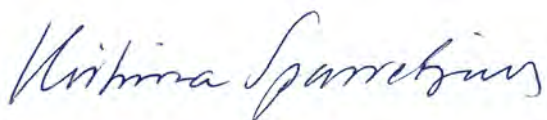
Hjärt-Lungfondens vision är en värld fri från hjärt-lungsjukdom. Vi är övertygade om att vägen dit går genom forskning. Forskningen har redan bidragit till att dödligheten i hjärt-kärlsjukdom nästan halverats på 20 år – en fantastisk nyhet.

Samtidigt riskerar våra förändrade nya levnadsvanor att bryta den positiva utvecklingen. Sedan 1980-talet har andelen svenskar med fetma mer än fördubblats, samtidigt som svenska ungdomar i dag är mindre fysiskt aktiva än EU-snittet.

Hjärt-Lungfonden är Sveriges största fristående finansiär av hjärt-lungforskning. Vår största forskningssatsning heter SCAPIS, en världsunik befolkningsstudie där över 30 000 svenskar genomgått omfattande hälsoundersökningar. Målet är att kunna förutsäga vem som riskerar att drabbas av hjärt-, kärl- eller lungsjukdom och förhindra sjukdomarna innan de uppstår.

Vid sidan av SCAPIS stöder Hjärt-Lungfonden löpande hundratals livsviktiga forskningsprojekt vid landets universitet och universitetssjukhus.

Tack vare gåvor från privatpersoner, företag och organisationer kan vi fortsätta att stödja forskningen som räddar liv och ger fler mer tid att leva.

GENERALSEKRETERARE, HJÄRT-LUNGFONDEN

VARFÖR FINNS HJÄRT- LUNGFONDEN?

Hjärt-Lungfonden finns till för de hjärt- och lungsjuka i samhället och deras närstående.

2
miljoner
Idag lever två miljoner
personer i Sverige med
hjärt-kärlsjukdom

Idag lever två miljoner personer i Sverige med hjärt-kärlsjukdom, medan 1,3 miljoner lever med obotliga sjukdomar i lungorna. Hjärt-kärlsjukdomarna är alltså den klart vanligaste dödsorsaken och svarar för omkring en tredjedel av alla dödsfall.

Ända sedan starten har Hjärt-Lungfonden satt sin tilltro till forskningen som det viktigaste vapnet i kampen mot sjukdomarna. Och det har burit frukt – under årens lopp har den forskning som fonden finansierat bidragit till en lång rad genombrott. I princip allt som vi idag känner till om riskfaktorer, diagnosmetoder, medicinteknik, sjukvård och medicinering på hjärt- och lungområdet vilar på gedigna forskningsinsatser.

Hjärt-Lungfondens resa började redan 1904 som Svenska nationalföreningen mot tuberkulos. Fonden stödde projekt och metoder som begränsade den fruktade infektionssjukdomens spridning. Än i dag är forskning vägen mot framgång - Hjärt-Lungfondens välrenommerade forskningsråd fördelar varje år insamlade medel på ett sätt som möjliggör största möjliga framgång i kampen mot hjärt- och lungsjukdomarna.

Ett av Hjärt-Lungfondens ändamål är också att informera om hjärt-, kärl-, och lungsjukdom. Vi arbetar för att öka kunskapen om sjukdomarna och det lidande de skapar, och för ökad kunskap om forskningens betydelse för individ och samhälle.

HJÄRT-, KÄRL- OCH LUNGSJUKDOM – NÅGRA NYCKELTAL

- ➔ Minst **250 000** svenskar lider av hjärtsvikt.
- ➔ I Sverige får i genomsnitt **TRE** personer i timmen en hjärtinfarkt.
- ➔ I genomsnitt drabbas **80** personer i Sverige av stroke varje dygn.
- ➔ Det föds i medeltal **TRE** barn med hjärtfel i Sverige varje dygn.
- ➔ I Sverige har cirka **370 000** personer den allt vanligare diagnosen förmaksflimmer.
- ➔ Varje år drabbas uppskattningsvis **10 000** personer av plötsligt hjärtstopp.
- ➔ Idag lider cirka **800 000** personer i Sverige av den inflammatoriska lungsjukdomen astma.
- ➔ Mellan **400 000** och **700 000** människor i Sverige beräknas ha lungsjukdomen KOL.
- ➔ Enligt WHO är omkring **EN FJÄRDEDEL** av världens befolkning infekterad av bakterien som orsakar tuberkulos.
- ➔ Obstruktiv sömnapné – tillfälliga andningsuppehåll i sömnen – rapporteras hos cirka **10** procent av kvinnorna och **20** procent av männen i åldern 30–60 år.

VILKA STRATEGIER HAR HJÄRT- LUNGFONDEN?

Hjärt-Lungfondens övergripande strategi är att fördela pengar till den bästa forskningen i Sverige inom hjärt-, kärl- och lungområdet. Medel utannonseras och forskarna mäts mot varandra i fri konkurrens.

Den forskning som är mest relevant, har störst chans att bli framgångsrik och har bäst förutsättningar att komma patienterna till nytta väljs ut. Garanten för att strategin blir verklighet är ytterst den kompetens som finns hos vårt forskningsråd. Rådet, som består av ledande experter inom våra sakområden, genomför själva urvalet och fördelar medel på ett strukturerat, initierat och förutsägbart sätt. Läs mer om forskningsrådet på sidan 18 i Effektrapporten 2019.

En viktig del i strategin är också att attrahera forskare genom att erbjuda en rad olika typer av forskningsanslag och stödformer.

**”VI VILL TA REDA PÅ OM PATIENTER
MED SVÅR SVIKT KAN LEVA LÄNGRE
OCH MED BÄTTRE LIVSKVALITET
OM DE FÅR EN PUMP INOPERERAD”**

Göran Dellgren, thoraxkirurg på Sahlgrenska Universitetssjukhuset, ska i en stor studie ta reda på om permanenta hjärtpumpar kan ersätta konventionell läkemedelsbehandling vid svår hjärtsvikt.

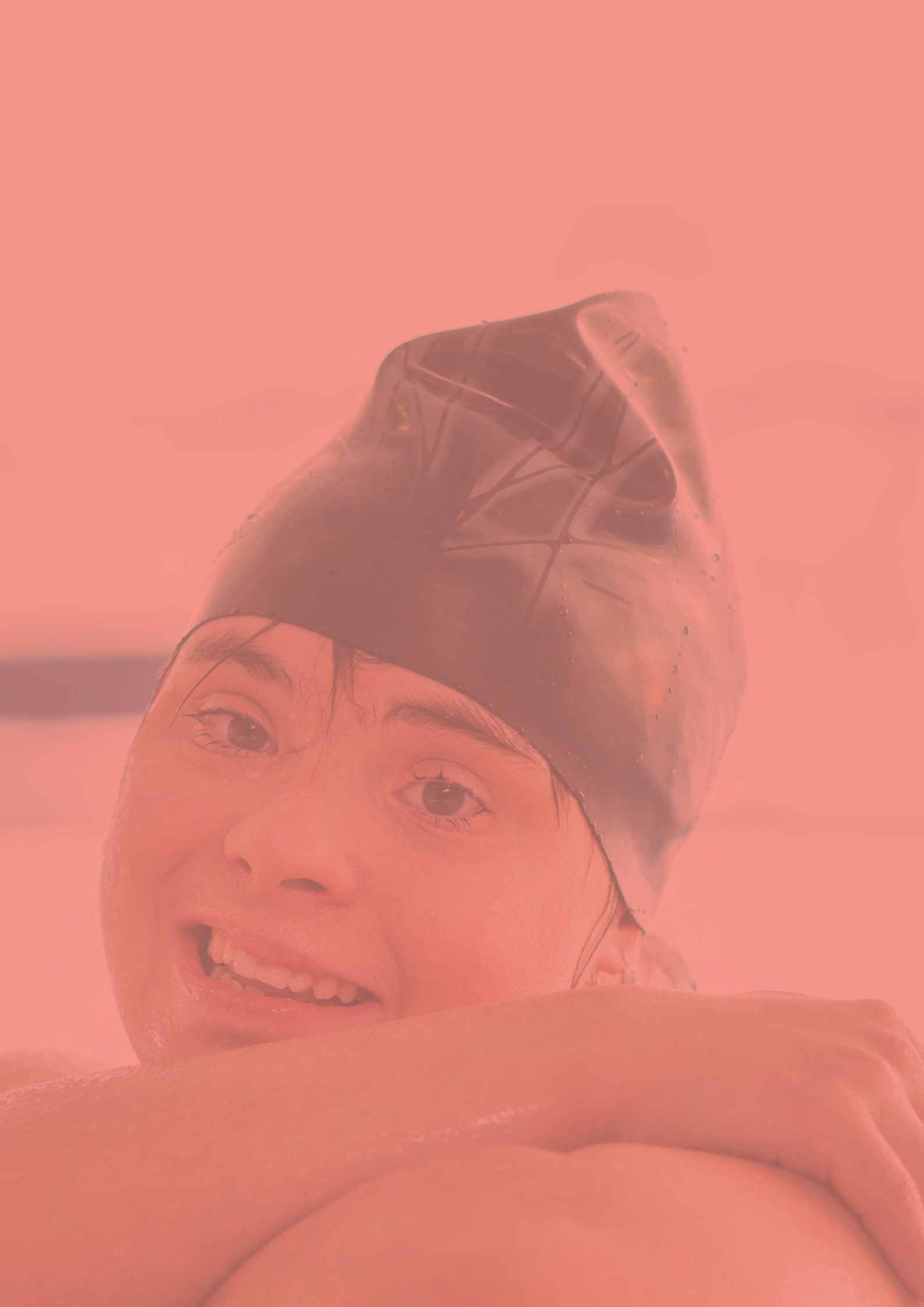
Caspian Nyström, 8 år, föddes med ett hjärtfel som heter aortastenos, en förträngning i hjärtklaffarna. I dag mår Caspian bra men har minst en operation till framför sig. När hjärtat är fullvuxet väntar klaffbyte till en mekanisk klaff. Caspians bästa kompis är morfar Kenth.

ELVA VISIONÄRA FORSKNINGSMÅL

Med forskningens hjälp vill Hjärt-Lungfonden bidra till att rädda liv och ge människor fler friska år. Baserat bland annat på förekomst och forskningsaktivitet har vi valt ut följande elva forskningsområden som särskilt viktiga och definierat forskningsmål för respektive område. Målen hjälper oss att följa forskningsinsatser över tid och tydliggör vilka resultat som forskningen förväntas leverera.

Våra visionära forskningsmål har reviderats under våren 2019.

Utgångspunkter för den aktuella revideringen av forskningsmålen har bland annat varit att uppdatera siffror och statistik, göra målen mer kommunikativa och undvika tidsbundna målformuleringar.

HJÄRT-LUNGFONDENS ELVA VISIONÄRA FORSKNINGSMÅL

1. HJÄRTSVIKT

Minst 250 000 svenskar lider av hjärtsvikt. Det är en allvarlig och ofta invalidiserande sjukdom där hjärtat inte orkar pumpa ut blod för att möta kroppens behov. De drabbade behöver ofta avancerad läkemedelsbehandling och ibland hjärtkirurgi för att leva längre.

Forskningens mål är att hjärtsvikt upptäcks tidigare och att behandlingen förbättras, så att du som drabbas får ett längre liv med ökad livskvalitet tillsammans med dina nära och kära.

2. BARNS HJÄRTSJUKDOM

Det föds i medeltal tre barn med hjärtfel i Sverige varje dygn. Det kan exempelvis handla om missbildningar, hjärtmuskelsjukdomar eller hjärtrytmrubbningar.

Forskningens mål är att ge oss en djupare förståelse av de bakomliggande orsakerna. Via bättre diagnos och behandling – från fosterstadiet och upp i åldrarna – ska forskningen också bidra till att hjärtsjuka barn kan leka och leva som alla andra.

3. HJÄRTINFARKT

I Sverige får i genomsnitt tre personer i timmen en hjärtinfarkt. Inte bara äldre, utan även yngre och personer mitt i livet drabbas. Många avlider av sin infarkt. De som överlever upplever ofta att de fått en ny chans i livet. De löper dock en stor risk att drabbas på nytt och många av dem utvecklar hjärtsvikt.

Forskningens mål är att förutse och förhindra hjärtinfarkter, samt ta fram nya behandlingar som ger dig som genomlevt en hjärtinfarkt fler friska år.

4. FÖRMAKSFLIMMER

I Sverige har cirka 370 000 personer den allt vanligare diagnosen förmaksflimmer. Tillståndet leder varje år till tusentals fall av stroke. Förmaksflimmer orsakas av oreda i de elektriska impulserna som styr hjärtats rytm. Sjukdomen är ofta funktionsnedsättande och förenad med en mycket dålig livskvalitet.

Forskningens mål är att tidigare hitta dig som har förmaksflimmer, förbättra din livskvalitet och minska risken att du drabbas av stroke.

5. PLÖTSLIGT HJÄRTSTOPP

Varje år drabbas uppskattningsvis 10 000 personer av plötsligt hjärtstopp. Bara cirka 600 överlever. Den drabbade blir snabbt medvetslös när hjärtat slutar att pumpa blod.

Forskningens mål är att du som råkar ut för hjärtstopp ska överleva och inte få hjärnskador. Fler kan klara livhanken om omhändertagandet i akutfasen och behandlingen utvecklas. Forskningen syftar även till att förebygga att du drabbas av hjärtstopp.

6. STROKE

I genomsnitt drabbas 80 personer i Sverige av stroke varje dygn. Stroke, som är ett samlingsnamn för hjärninfarkt och hjärnblödning, innebär en försämrad blodförsörjning till hjärnan. Av de drabbade avlider många, medan andra blir svårt funktionsnedsatta och/eller personlighetsförändrade.

Forskningens mål är att minska antalet fall av stroke och andelen patienter som dör. Forskningen syftar också till att förhindra fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar efter stroke, så att du som drabbas kan leva ditt liv med god livskvalitet.

7. DIABETES

Idag har minst 450 000 svenskar en diabetesdiagnos. Personer med diabetes löper en kraftigt ökad risk att drabbas av hjärt-kärlsjukdomar som stroke och hjärtinfarkt.

Forskningen syftar till att bättre förstå sambandet mellan diabetes och hjärt-kärlsjukdom. Därigenom kan bättre behandlingsmetoder utvecklas som kan förhindra följsjukdomar hos dig som har diabetes.

8. SÖMNAPNÉ

Obstruktiv sömnapné – tillfälliga andningsuppehåll i sömnen – rapporteras hos cirka 10 procent av kvinnorna och 20 procent av männen i åldern 30–60 år. Mörkertalet är stort. Sömnapné leder ofta till försämrad livskvalitet och medför en förhöjd risk för olyckor och hjärt-kärlsjukdom.

Forskningens mål är att hitta sätt att identifiera vilka patienter med sömnapné som bör behandlas. Forskningen syftar också till att utveckla bättre behandlingsmetoder och förhindra utveckling av hjärt-kärlsjukdom hos dig som har sömnapné.

9. ASTMA

Idag lider cirka 800 000 personer i Sverige av den inflammatoriska folksjukdomen astma. Av dem har omkring 50 000 svår astma. Under en attack dras luftrörens muskler samman vilket begränsar luftflödet och försvårar andningen.

Forskningens mål är att bättre förstå hur olika typer av astma uppkommer, förbättra diagnostiken samt utveckla och individanpassa behandlingar som förbättrar livskvaliteten.

10. KOL

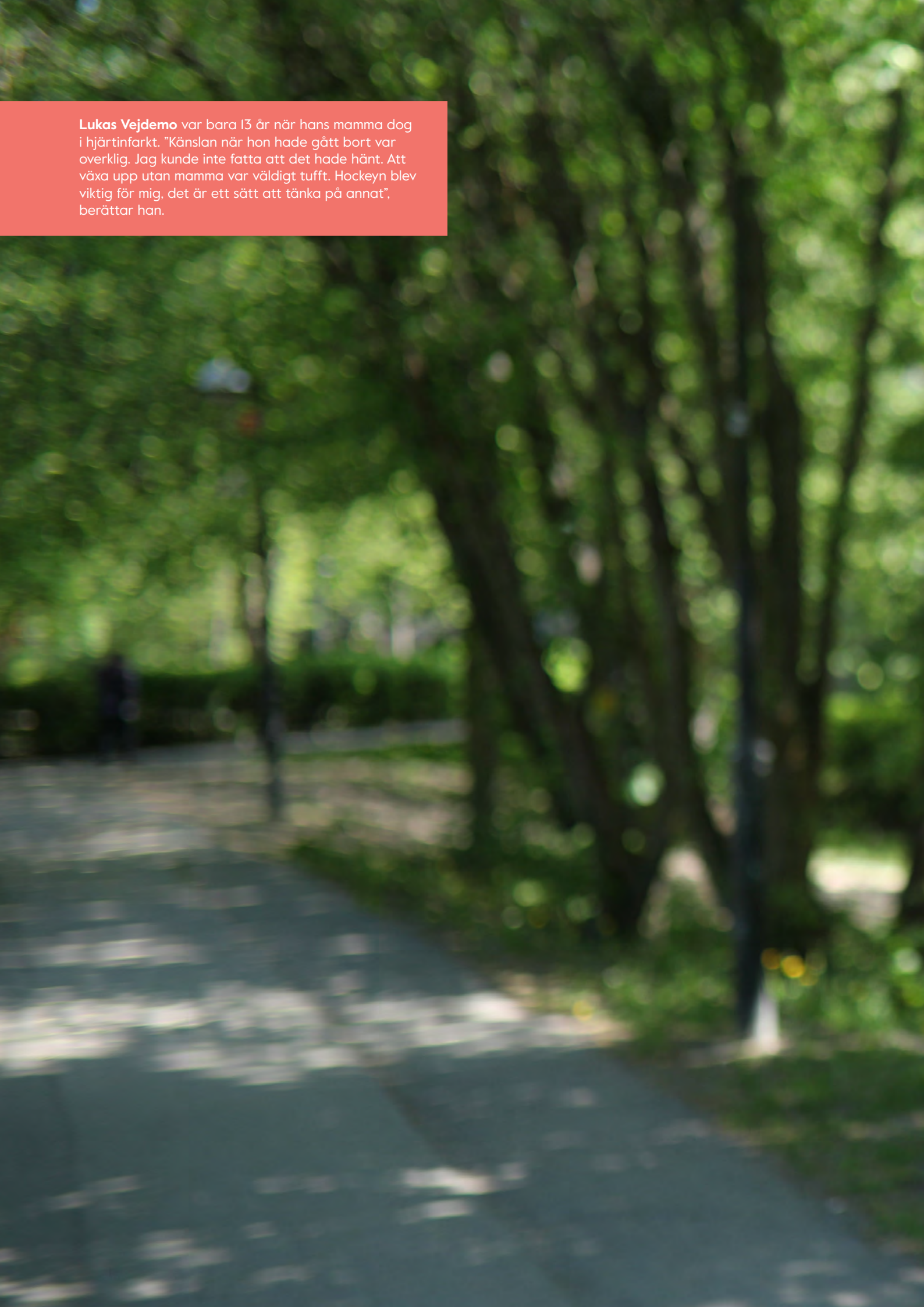
Mellan 400 000 och 700 000 människor i Sverige beräknas ha lungsjukdomen KOL, men många av dem har ännu inte fått diagnosen. I snitt dör åtta personer varje dygn på grund av folksjukdomen, som försvårar luftflödet till och från lungorna.

Forskningens mål är att bättre förstå samlingsdiagnosen KOL samt utveckla ny individanpassad behandling som minskar lidandet och risken för en för tidig död för dig som har sjukdomen.

II. TUBERKULOS

Enligt WHO är omkring en fjärdedel av världens befolkning infekterad av bakterien som orsakar tbc. Cirka tio procent av de infekterade kan under sin livstid utveckla aktiv sjukdom, som oftast ger kronisk hosta och vikttnedgång. Sjukdomen riskerar leda till döden om den inte behandlas. Multiresistent tbc är ett ökande problem som även förekommer i Sverige.

Forskningens mål är bättre diagnostik samt nya vaccin och behandlingsstrategier för dig som drabbats av sjukdomen – framsteg som också möter det globala hotet.

Lukas Vejdemo var bara 13 år när hans mamma dog i hjärtinfarkt. "Känslan när hon hade gått bort var överklig. Jag kunde inte fatta att det hade hänt. Att växa upp utan mamma var väldigt tufft. Hockeyn blev viktig för mig, det är ett sätt att tänka på annat", berättar han.

KAPACITET OCH KUNNANDE

Navet i Hjärt-Lungfonden som kunskapsorganisation är vårt forskningsråd. Huvudmännen, vår styrelse och organisationens kanslipersonal utgör andra viktiga delar.

Experterna i forskningsrådet är en samlad kompetens inom hjärt-lungområdet som saknar motstycke i Sverige. Rådet har till huvuduppgift att noggrant granska de ansökningar om finansiering som forskarna skickar in.

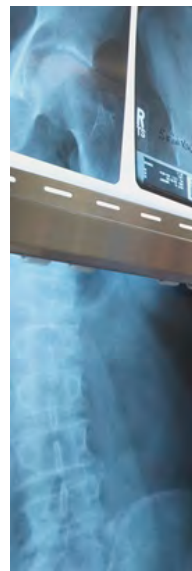
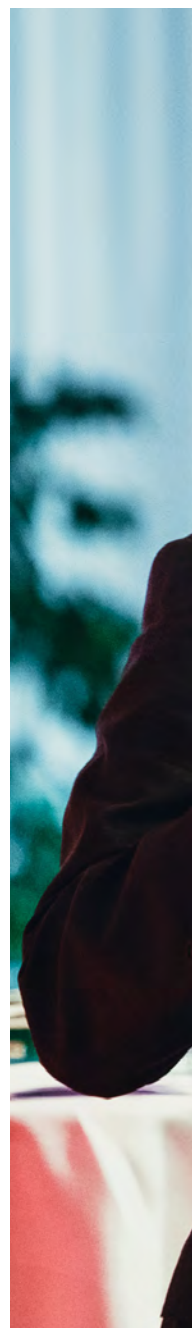
Rådet består av 23 ledamöter, som tar hjälp av ytterligare tolv medicinskt sakkunniga när de årligen bedömer ansökningarna om projektbidrag – den volymmässigt dominerande anslagsformen. Ledamöterna har såväl en bred kompetens inom hjärt-kärl- eller lungområdet som en gedigen kunskap om forskningens villkor. Forskningsrådet består av femton hjärtexperter och åtta lungexperter.

Tillsammans med de övriga medicinskt sakkunniga är ledamöterna indelade i sju bedömningsgrupper som bedömer ansökningar om projektbidrag. I sina bedömningar utgår rådet från en strukturerad poängsättningsmodell där kvalitet och nytänkande är viktiga faktorer. En annan viktig aspekt är att forskningen ska kunna omsättas i praktisk vård så snart som möjligt.

Övriga anslagsformer (se sidan 28) fördelas enligt en något annorlunda arbetsprocess.

Hjärt-Lungfondens forskningsråd leds för närvarande av professor Jan Nilsson.

När bedömningsarbetet är färdigt lämnar forskningsrådet ett förslag på hur fördelningen av projektmedel bör göras till Hjärt-Lungfondens styrelse. Styrelsen fattar sedan ett slutligt beslut om tilldelning av medel.

MER PENGAR TILL FORSKNINGEN 2018

Hjärt-Lungfonden är den största fristående finansiären av svensk hjärt-, kärl- och lungforskning. Huvuddelen av den oberoende, universitetsbaserade forskningen inom fälten finansieras av Hjärt-Lungfonden.

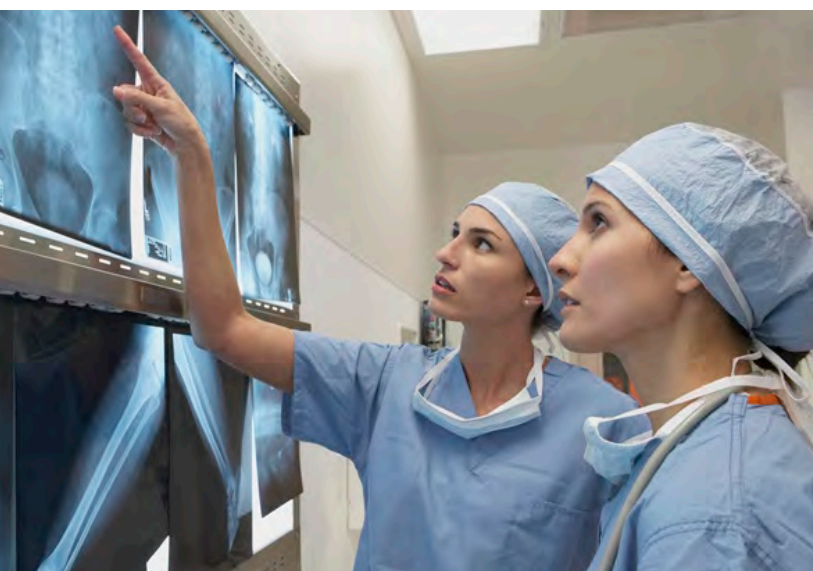
Tack vare generösa gåvor från privatpersoner, företag och organisationer kunde Hjärt-Lungfonden öka sin utdelning till forskningen till 351 miljoner kronor under 2018. Motsvarande siffra för föregående år var 344 miljoner kronor.

PLACERINGSPOLICY OCH AFFÄRSMÅL

Hjärt-Lungfondens placeringspolicy omfattar förvaltningen av Hjärt-Lungfondens tillgångar i form av värdepapper och banktillgodohavanden. Den fastställer inriktningen på kapitalförvaltningen och underlättar uppföljningen av den. Här beskrivs även våra etiska riktlinjer för investeringar. Målet för förvaltningen av Hjärt-Lungfondens fonderade medel är att "långfristigt bidra till vår verksamhet med så stora tillskott som möjligt". Placeringspolicyn antogs av styrelsen 1996 och reviderades senast 2018.

Hjärt-Lungfonden har tydliga och förankrade affärsmål. Vi arbetar systematiskt med uppföljning av våra kampanjer och aktiviteter. Att ständigt mäta de satsningar som görs leder till kunskap om hur vi bäst kan använda informations- och insamlingskanalerna. I kombination med våra personella resurser har detta arbetssätt bidragit till de senaste årens framgångsrika, förbättrade insamlingsresultat och ökande utdelning till forskningen.

SÅ ÄR VI ORGANISERADE

Hjärt-Lungfonden är en ideell förening som har omkring 1 600 medlemmar. Dessa utser fondens 50 huvudmän.

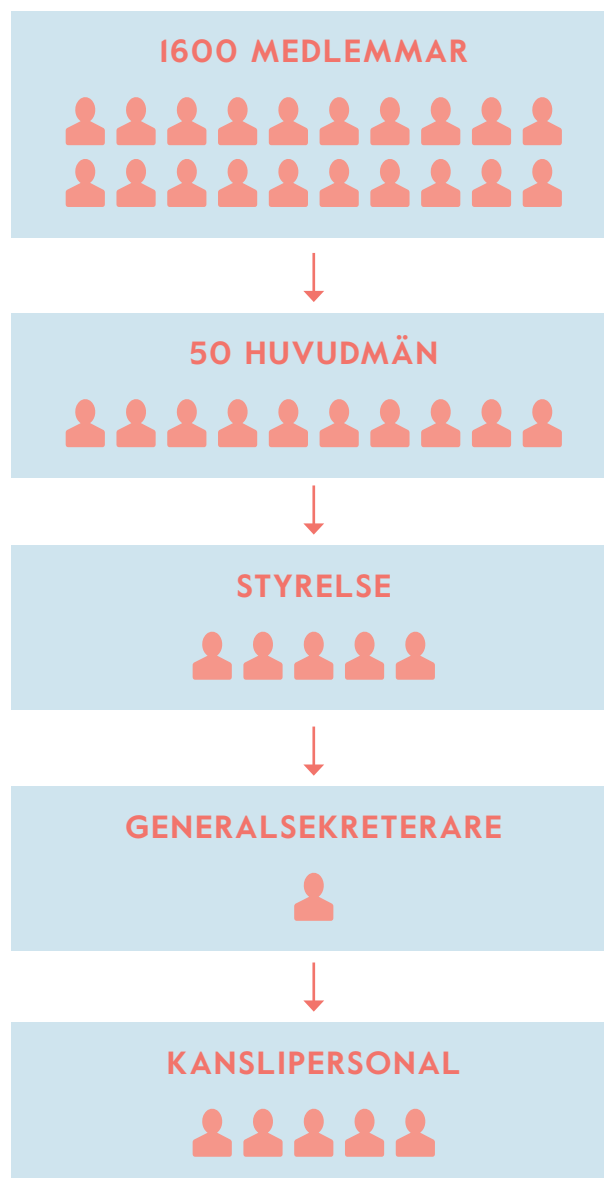
Huvudmännen sammanträder på det årliga huvudmannamötet som är Hjärt-Lungfondens högsta beslutande organ.

Där utser de Hjärt-Lungfondens styrelse, som i sin tur svarar för fondens organisation i enlighet med stadgarna. Styrelsen ger i uppdrag till generalsekreteraren att ansvara för kansliets arbete.

Kansliet i centrala Stockholm har ett 40-tal anställda. Verksamheten är i stora drag uppdelad på en insamlingsavdelning, en marknadsavdelning, en ekonomiavdelning, en forskningsavdelning samt en IT/supportfunktion.

Hjärt-Lungfonden har även ett forskningsråd, som huvudsakligen har till uppgift att föreslå en fördelning av de insamlade medlen till forskare. Läs mer om forskningsrådet på sidan 18. Rådets ledamöter sitter på tidsbestämda mandatperioder och utses på förslag av Svenska Läkaresällskapet, Svenska Cardiolögföreningen, Svensk Lungmedicinsk Förening och de medicinska fakulteterna vid landets universitet.

Hjärt-Lungfonden är medlem i European Heart Network och driver i det nätverket opinionsarbete på europeanivå. Fonden är även medlem i World Heart Federation samt International Union Against Tuberculosis and Lung Disease.

Pelle Brander, 14, föddes i vecka 31. Han vägde 1425 kilo och var 44 centimeter lång. En tid in i Pelles liv fick han diagnosen astma. I dag mår Pelle bra och älskar att träna. "Jag håller på med trampolin och puckelpist. Jag mår väldigt bra av det", konstaterar han.

youmpa

SÅ ANVÄNDS DINA PENGAR

345 miljoner

Hjärt-Lungfondens
insamling till forskningen
inom hjärt-, kärl- och
lungsjukdomar 2018.

Under 2018 var Hjärt-Lungfondens insamling till forskningen inom hjärt-, kärl- och lungsjukdomar 345 miljoner kronor. Det är en ökning med 7 miljoner kronor jämfört med 2017. Testamenten, regelbundna gåvor, minnesgåvor och insamlingsbrev stod för den största delen av insamlingen.

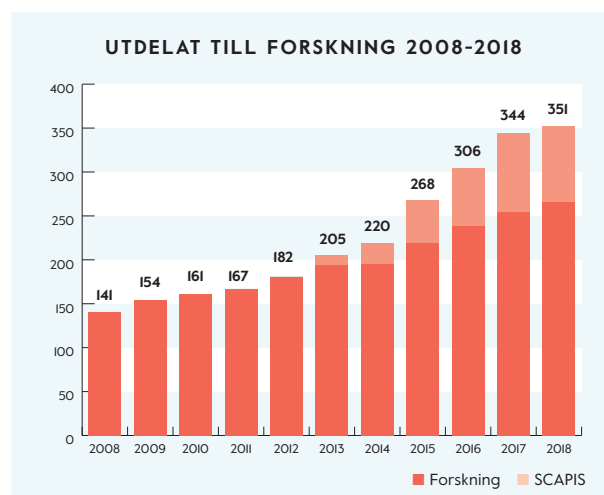
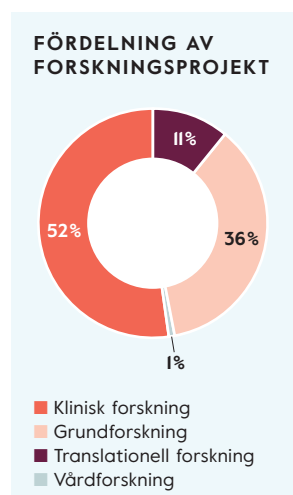
Under 2018 fick vi in ansökningar från forskare till ett värde av 1,7 miljarder kronor. Samma år kunde Hjärt-Lungfonden bevilja 21 procent av ansökt forskningsstöd. Under 2018 fick hundratals forskare inom hjärt- och lungområdet anslag från oss på totalt 351 miljoner kronor.

Svensk Insamlingskontroll granskar vår verksamhet

Hjärt-Lungfondens arbete kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll som granskar att vi följer de regler som gäller för insamlingsorganisationer med 90-konto i Sverige. Enligt Svensk Insamlingskontroll får kostnaderna för insamling och administration inte överstiga 25 procent av de totala intäkterna. För 2018 uppgår detta nyckeltal till 22 procent.

Så fördelas gåvorna till Hjärt-Lungfonden

Bilderna nedan illustrerar fördelning av forskningsprojekt samt fördelning av intäkter och kostnader 2018.

SÅ MÄTER HJÄRT-LUNGFONDEN RESULTAT

Utfallet av Hjärt-Lungfondens arbete mäts kontinuerligt och på flera sätt.

Framsteg och resultat som är direkt kopplade till Hjärt-Lungfondens mål, att ge människor ett längre och friskare liv, mäts bland annat i rapporter som har tagits fram av Institutet för Hälso- och Sjukvårds-ekonomi (IHE) på Hjärt-Lungfondens uppdrag. I IHE-rapporterna har Hjärt-Lungfonden kunnat visa hur många dödsfall i hjärtinfarkt och annan hjärtsjukdom som har förhindrats eller skjutits upp tack vare medicinsk forskning. Hjärt-kärlforskningens genombrott har de senaste 30 åren haft stor påverkan på den totala dödligheten och på den förväntade livslängden i Sverige.

Tack vare medicinsk forskning och utveckling samt livsstilsförändringar har enligt IHE drygt 150 000 liv räddats i Sverige. Omsatt i pengar betyder det att samhället har sparat 1 000 miljarder under samma tid.

Hjärtforskningen ger fler friska år

En 65-årig man som 1980 skulle ha avlidit i sin hjärtinfarkt men som idag överlever tack vare forskning kan förvänta sig 12 extra levnadsår, enligt IHE. Motsvarande siffra för kvinnor är 14 år.

IHE-rapporterna belyser också det samlade värdet i ekonomiska termer av medicinsk forskning inom Hjärt-Lungfondens områden. Värdet består dels av en hälsovinst som mäts i vunna levnadsår, dels av en produktionsvinst som uppstår när personer som an-

nars skulle ha drabbats av hjärt-kärlsjukdom i stället kan fortsätta arbeta. Hjärtforskningens samlade värde är enligt detta sätt att räkna nästan 1 000 miljarder kronor under 30 år.

Sjukvårdens statistik visar resultat

Hjärt-Lungfonden har under 2019 formulerat 11 visionära forskningsmål för hjärt-lungforskningen i Sverige (se sidan 14). Arbetet med de nya målen har skett inom ramen för ett samarbetsprojekt mellan kansliet och Forskningsrådet.

Några av utgångspunkterna för arbetet med de nya målen har varit att uppdatera och se över ingående siffror och statistik samt att levandegöra målen och göra dem mer kommunikativa.

Vi har valt att undvika tidsbundna och kvantitativa målbeskrivningar, något som har flera nackdelar. Den forskning som fonden finansierar kan exempelvis sällan på egen hand anses ha uppnått populationsbaserade mål om exempelvis sänkt dödlighet.

De nya målformuleringarna är istället mer deskriptiva. Den tänkta tillämpningen för Hjärt-Lungfondens forskningsmål är främst kommunikation mot givare, följare och media.

För att mäta att forskningen leder i riktning mot de mål som är uppsatta följer Hjärt-Lungfonden regel-

bundet den statistik som exempelvis Socialstyrelsen ger ut kring insjuknande och dödstal. Vi följer också de kvalitetsregister som svensk sjukvård har upprättat inom våra sakområden, exempelvis SWEDEHEART. Registren ger viktig kunskap om utvecklingen inom de områden där Hjärt-Lungfonden verkar.

Forskningen följs upp i rapporter

Ett viktigt nyckeltal är den procentuella utdelningen till forskning, framtagen utifrån sökt och beviljat totalbelopp. Under 2018 kom det totalt in 751 ansökningar om forskningsstöd till Hjärt-Lungfonden. Antalet beviljade ansökningar var 2018 411, jämfört med 425 året innan. Vi mäter också antal inkomna och beviljade forskningsansökningar och fördelning av beviljade medel mellan kardiovaskulär respektive lungmedicinsk forskning.

Fördelningen av medel mellan hjärt- och lungområdet bygger i huvudsak på fördelningen av inkomna ansökningar inom hjärt- respektive lungområdet. 2018 fördelades 69 procent av forskningsmedlen till kardiovaskulär forskning och 31 procent till lungmedicinsk forskning.

De forskare som får finansiering från Hjärt-Lungfonden beskriver sina forskningsresultat i forskningsrapporter. I rapporterna får Hjärt-Lungfonden och givarna regelbunden återkoppling kring

forskningens framsteg. Hjärt-Lungfondens forskningsråd och ledning gör återkommande studiebesök i olika forskningsmiljöer och anordnar hearings för att följa upp den forskning som får stöd.

Vi mäter våra insamlingsaktiviteter

Hjärt-Lungfonden har noggrann uppföljning av de nyckeltal som kontrolleras av Svensk insamlingskontroll, till exempel hur ändamålskostnaderna fördelas i relation till insamlade medel. För att kunna öka utdelningen till forskning arbetar fonden strategiskt med olika typer av gävgivande.

Hjärt-Lungfonden har en systematisk uppföljning av samtliga insamlingsaktiviteter. Hjärt-Lungfondens verksamhetsberättelse finns publicerad på: hjart-lungfonden.se/verksamhetsberattelse

Uppföljning av interna och externa kommunikationsmål sker årligen. Hjärt-Lungfonden kombinerar kvalitativa och kvantitativa undersökningsmetoder för att följa upp och dra lärdom av kommunikationsinsatserna.

Vi mäter exempelvis hur bilden av Hjärt-Lungfonden förändras och utvecklas hos de prioriterade målgrupperna, hur intresset är för vårt omfattande informationsmaterial och i vilken utsträckning Hjärt-Lungfonden blir citerade och tillfrågade som experter av allmänheten och medierna.

RESULTAT 2018

Hjärt-Lungfonden stödjer löpande cirka 250 olika forskningsprojekt – men genomför också särskilda satsningar som befolkningsstudien SCAPIS. Under 2018 fick över hundra forskare anslag på totalt 351 miljoner kronor från Hjärt-Lungfonden – anslag som ska ge forskarna förutsättningar att skapa nya genombrott som räddar liv.

Hjärt-Lungfondens vanligaste anslagsform är projektbidrag, som löper under upp till tre år (se även sidan 10). I varierande omfattning stöder fonden cirka 250 sådana forskningsprojekt. Utöver detta finns ett antal andra anslagsformer och specialsatsningar.

En av dessa är SCAPIS, en världsunik befolkningsstudie där över 30 000 slumpvis utvalda svenskar i åldrarna 50–64 år fått genomgå en mycket grundlig hälsoundersökning. Undersökningarna omfattar prover, tester, röntgen och avancerad bildtagning inne i blodkärlen.

Med insamlat material från över 30 000 personer blir SCAPIS en unik kunskapsbank för forskare som försöker få svar på varför sjukdomar som stroke, KOL, plötsligt hjärtstopp och hjärtinfarkt uppstår, varför vissa får dem och andra inte och hur man kan förhindra att de uppstår. Det övergripande målet är att i framtiden kunna förebygga och förhindra hjärt-lungsjukdom.

Studien leds av en nationell forskargrupp och drivs av sex svenska universitetssjukhus med Hjärt-Lungfonden som huvudfinansierare. De stora befolkningsstudier som gjorts tidigare är över 30 år gamla, men vår livsstil har förändrats och idag är stillasittande, övervikt och diabetes vanligare riskfaktorer än rökning och högt kolesterol. Därför behövs nya underlag, ny data och ny forskning – och därför behövs SCAPIS.

SCAPIS påbörjades 2013 och i november 2018 hade samtliga drygt 30 000 deltagare inkluderats och undersökts. Rekryteringsfasen var därmed genomförd och avslutad.

Ett stort antal forskningsprojekt genomförs nu på data från SCAPIS-studien. En rad vetenskapliga artiklar kommer att publiceras de kommande åren. Under senare delen av 2019 väntas de första vetenskapliga analyserna publiceras.

Genom de omfattande undersökningarna av 30 000 svenskar byggs världens sannolikt djupaste medicinska databank. SCAPIS blir en forskningsresurs för såväl svenska som internationella forskare att skapa kunskap för en bättre folkhälsa. Målet är att minska risk för sjukdom i hjärta, kärl och lungor hos kommande generationer.

Hjärt-Lungfondens Stora Forskningsanslag

Hjärt-Lungfondens Stora Forskningsanslag är det största i Sverige inom forskningsområdet hjärt-lungsjukdomar. Anslaget delas ut varje år och är på 15 miljoner kronor som fördelas över tre år. Målsättningen med detta anslag är att genom en kraftfull satsning under en begränsad tid skapa förutsättningar för ett avgörande forskningsgenombrott inom ett viktigt forskningsområde. Detta innefattar även stöd till nationellt samordnade interventionsstudier samt registerforskning.

Stora forskningsanslaget 2018 delades ut till kärlforskaren Ulf Hedin, professor vid Karolinska institutet, för hans forskning om metoder som kan identifiera instabil åderförkalkning. Forskargruppens mål är att utveckla ett blodprov som kan leda till möjligheten att förutse och förhindra hjärtinfarkt och stroke.

Prins Daniels anslag för yngre lovande forskare

Hjärt-Lungfonden vill främja återväxten av yngre forskare i Sverige genom att dela ut ett forskningsanslag till forskare under 40 år. Prins Daniels anslag för yngre lovande forskare är på sex miljoner kronor som fördelas över tre år och ger forskaren möjlighet att arbeta koncentrerat med att nå ett forskningsgenombrott som kan komma patienter och vården till del.

2018 gick anslaget till Anna Smed Sörensen, docent i immunologi vid Karolinska institutet. Hon tilldelades anslaget för sina studier om den gåtfulla lungsjukdomen sarkoidos, vilket kan leda till säkrare diagnostik och förbättrade behandlingsmetoder.

Forskartjänster och forskarmånader

2018 tilldelades fyra forskare – Robin Hoffman, Rebecka Hultgren, Alexandru Schiopu och Craig Wheelock – varsin treårig forskartjänst av Hjärt-Lungfonden. En forskartjänst innebär att forskaren får sin forskning finansierad på hel- eller halvtid under tre år.

Forskarna arbetar bland annat med forskning om molekyler som driver inflammation och reparation i hjärtat i samband med hjärtinfarkt, samt att öka kunskapen kring pulsåderbräck.

Ytterligare fyra forskare tilldelades så kallade forskarmånader.

Specialsatsningar under 2018

Upp till en tredjedel av de barn som hjärttransplanterats utvecklar senare i livet cancerformen lymfom. Vidare har barn som drabbas av barncancer ökad risk för hjärt-kärlsjukdom, till följd av de starka mediciner som ingår i cancerbehandlingen. Det har skapat nya patientgrupper: barn med hjärtproblem som utvecklar cancer och barn med cancer som utvecklar hjärtproblem.

Genom medel från Postkodlotteriet delar Barncancerfonden och Hjärt-Lungfonden tillsammans ut 5 miljoner kronor till fyra forskningsprojekt inom området. Tack vare forskning och nya behandlingsmetoder har överlevnaden för hjärtsjuka barn i Sverige ökat från 60 till 95 procent de senaste 50 åren.

Med forskningens hjälp kan många barn med såväl medfödda hjärtfel som barncancer ges ett längre och friskare liv.

ETT URVAL AV FORSKNINGSFRAMSTEG 2018

Några av de forskningsprojekt som Hjärt-Lungfonden stödjer har under 2018 resulterat i:

Unikt forskningsgenombrott kan leda till ny strokebehandling

Upptäckten av 22 nya genetiska riskfaktorer och en helt ny förståelse för hur stroke uppkommer – det är resultatet av den största studien hittills om genetiska faktorer vid stroke. På sikt kan forskningen möjliggöra nya individanpassade behandlingar som kan stoppa en av världens dödligaste sjukdomar.

Revolutionerande metod gör det enklare att upptäcka KOL

En ny studie har resulterat i en förbättrad diagnosmetod för kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL). Förhoppningen är att metoden ska hjälpa människor att få en tidigare KOL-diagnos, vilket skulle kunna leda till lindrigare sjukdomsförlopp och i förlängningen många räddade liv.

Ny kylmetod skyddar hjärnan vid plötsligt hjärtstopp

En svenskledd internationell studie visar för första gången att det är möjligt att säkert kyla ned hjärtstoppsspatienter utanför sjukhus. Den nya metoden kan få stor betydelse för att minska de hjärnskador som uppkommer vid plötsligt hjärtstopp, och påverkar sannolikt riktlinjerna för behandling.

Åderförkalkning kan ha avgörande likheter med cancerceller

Ny forskning visar att ämnesomsättningen hos inflammerade, instabila plack i kärlen skiljer sig från stabila plack. Upptäckten tyder på att läkemedel som utvecklats för att angripa ämnesomsättningen i cancerceller också kan vara verksamma mot Sveriges vanligaste dödsorsak: hjärt-kärlsjukdom.

Övervikt hos barn riskfaktor för nedsatt lungfunktion

Barn som är överviktiga löper större risk för att drabbas av nedsatt lungfunktion i tonåren, visar ny studie.

I dag lever 800 000 svenskar med astma – nu hoppas forskarna att upptäckten kan bidra till att minska antalet personer som utvecklar sjukdomen.

Kvinnor drabbas värre av rökning – allt fler dör i KOL

På 20 år har dödstalen i KOL sjunkit markant bland män – men nära nog dubblats bland kvinnor. Ny forskning visar att en av anledningarna kan vara molekylära skillnader som medför att kvinnors lungor drabbas värre av att röka. Förhoppningen är att forskningen ska leda till mer effektiv behandling och möjligheten att diagnosticera KOL på ett tidigt stadium.

Forskningsgenombrott kan hjälpa landets 800 000 astmatiker

Barn och vuxna med astma har DNA-förändringar i kroppens immunförsvarsceller. Det visar nya resultat från världens största epigenetiska astmastudie. Upptäckten kan på sikt leda till tidigare diagnostik och behandlingar och är ett möjligt genombrott i strävan efter ett botemedel för de 800 000 svenskar som lider av astma.

Allt fler gravida snusar – kan öka risken för plötslig spädbarnsdöd

Andelen kvinnor som snusar i slutet av graviditeten har mer än fördubblats på ett decennium, enligt nya siffror från Socialstyrelsen. Samtidigt visar en forskningsstudie att snusning påverkar barnets hjärta på ett sätt som kan öka risken för plötslig spädbarnsdöd.

Högt kolesterol kräver behandling även hos äldre

Höga värden av det onda kolesterolet LDL är en viktig riskfaktor för hjärt-kärlsjukdom även efter att man har fyllt 80 år. Detta forskningsresultat stärker Läke-medelsverkets rekommendation att behandling med statiner bör fortsätta även vid hög ålder.

Hjärt-Lungfonden Biblioteksgatan 29, Box 5413, 11484 Stockholm | 08-56624200 | info@hjärt-lungfonden.se
Org nr 802006-0763 | PG 909192-7 | Swish 9091927 | www.hjärt-lungfonden.se